

Kirkkonummen kunnan lausunto ehdotuksesta Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) perussopimuksen muuttamisesta
Kunnanhallitus 11.09.2023 § 277
511/08.01.00/2023

Valmistelija	Yhdyskuntatekniikan johtaja Anna-Kaisa Kauppinen etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi , puh. 09 29671 (vaihde)
Päätösehdotus	Kunnanjohtaja Sailas Virpi Kunnanhallitus päättää 1 antaa asian esittelytekstissä todetun lausunnon HSL:n perussopimuksen muuttamisesta 2 tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.
Käsittely	Yhdyskuntatekniikan johtaja Anna-Kaisa Kauppinen esitteli asiaa kokouksessa. Yhdyskuntatekniikan johtaja Anna-Kaisa Kauppinen ja liikennesuunnittelija Marko Suni poistuivat kokouksesta tämän pykälän jälkeen klo 17.56. Kunnanhallitus piti tauon tämän pykälän jälkeen, klo 17.57-18.06.
Päätös	Kunnanhallitus päätti yksimielisesti ehdotuksen mukaisesti.
Selostus	Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän hallitus on kokouksessaan 23.5.2023 § 54 päättänyt pyytää perussopimusluonnoksesta lausuntoja jäsenkunnilta 31.8.2023 mennessä. Kirkkonummi on saanut lisäaikaa lausunolle 15.9 asti. HSL:n voimassa oleva perussopimus on tullut voimaan 1.1.2018, kun Tuusula ja Siuntio liittyivät kuntayhtymään. HSL esittää perussopimuksen muutoksia, joiden on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2024 alkaen. Muutoksien taustalla on kuntalain siirtymäsäännös (21.5.2021/419), jonka mukaan kuntayhtymän perussopimus on saatettava kuntalain 56 §:n mukaiseksi vuoden 2023 loppuun mennessä. Lisäksi esityksessä on poistettu HSL:n perussopimuksen ja hallintosäännön päällekkäisyyksiä ja selkeytetty perussopimuksen rakennetta. Perussopimuksen muutoksista päättää kukin kunta erikseen. Kuntalain 51 §:n 1 momentin mukaan, jos perussopimuksessa ei ole toisin sovittu, perussopimusta voidaan muuttaa, jos vähintään kaksi kolmannelta jäsenkunnista sitä kannattaa ja niiden asukasluku on vähintään puolet kaikkien jäsenkuntien yhteenlasketusta asukasluvusta. Perussopimuksen muutos käsitellään HSL:n jäsenkuntien valtuustoissa lausuntokierroksen jälkeen syksyn aikana.

Perussopimukseen esitetyt keskeiset muutokset

Sopimusehdotuksen ensimmäiseen lukuun on koottu kuntayhtymän jäsenkuntia ja tehtäviä koskevat asiat. Luvun lainsäädäntöviittaukset on päivitetty voimassa olevan lainsäädännön mukaisiksi. Nykyisen sopimuksen 1. luvussa olevat taloutta käsittelevät asiat on siirretty sopimusehdotuksen taloutta käsittelevään lukuun.

Sopimusehdotuksen toisen luvun toiminnan ja talouden suunnittelua koskevasta pykälästä on poistettu kuntayhtymän strategian sisällön tarkka määrittely. Samalla on lisätty tarkennus yhtymäkokouksen roolista strategian hyväksyjänä.

Sopimusehdotuksen kolmannen, yhtymäkokousta käsittelevän luvun pykälät on otsikoitu osin uudelleen ja luvun asiat jäsenelty osin uudelleen. Samalla on poistettu kirjauksia ja määritelmiä, joita ei yleisesti tarvita kuntayhtymän perussopimuksessa.

Sopimusehdotuksen luku 4 on laajennettu kattamaan kuntayhtymän hallitusta koskevien asioiden lisäksi kuntayhtymän johtajaa koskevat asiat. Sopimusehdotukseen on kirjattu nykyinen käytäntö, jossa kunnilla on oikeus nimittää asiantuntijaedustaja hallitukseen. Hallituksen tehtävät ja nimenkirjoitusoikeus ehdotetaan määritettäväksi jatkossa hallintosäännössä perussopimuksen sijaan. Kuntayhtymän hallituksen tehtävälisterä on poistettu.

Luku 5 käsittelee kuntayhtymän taloutta ja siihen on lisätty kuntalain vaatimusten mukaiset asiat talouden ja toiminnan seurantarjestelmästä, raportoinnista jäsenkunnille sekä alijäämän kattamista. Käytössä oleva termi talous- ja toimintasuunnitelma on tuotu pykäläotsikoksi ja teksteihin. Kuntayhtymän hallituksen laatimasta toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksesta vuosittain annettavien jäsenkuntien lausuntojen lausunnonantokaan on lisätty 15 vuorokautta siten, että lausunto on annettava viimeistään 15. syyskuuta.

Sopimusehdotuksen luku 6 käsittelee kuntayhtymän toiminnan ja investointien rahoitusta. Luvun teksteihin on tehty teknisiä korjauksia ja täsmennyksiä sekä ajantasaistettu lipputulojen kohdistamista koskevaa tekstiä sekä matkustajanousutietojen tietolähteitä koskevaa tekstiä.

Sopimusehdotuksen lukuun 7 on koottu kuntayhtymän hallinnon ja talouden tarkastusta käsittelevät asiat. Lukuun 8 on tuotu omaksi luvukseen kuntayhtymän purkamista ja loppuselvitystä käsittelevä asia ja lukuun 9 sopimuksen voimaantuloa ja soveltamista koskeva asia.

Voimassa oleva perussopimus, uusi perussopimusluonnos sekä HSL:n toimittama kooste keskeisistä muutoksista on oheismateriaalina.

Kirkkonumman kunnan lausunto:

Kirkkonummi puoltaa kuntalain 8 luvun edellyttämiä teknisiä muutoksia perussopimukseen sekä voimassa olevia käytäntöjä toteavia muutoksia. Toiminta- ja taloussuunnitelmasta pyydettävien lausuntojen 15 vuorokauden lisäaika on kunnan päätöksentekoaikataulun kannalta hyvä.

Perussopimusehdotuksessa kuntayhtymän hallintosääntöön ja yhtymäkokouksen ratkaisovaltaan siirtyy esimerkiksi hallituksen tehtävien määrittely, ja siten kuntayhtymän hallintosääntö saa kuntayhtymän päätöksenteossa ja toimivallan jaossa aiempaa suuremman merkityksen.

Perussopimusta voidaan muuttaa, jos vähintään kaksi kolmannesta jäsenkunnista sitä kannattaa ja niiden asukasluku on vähintään puolet kaikkien jäsenkuntien yhteenlasketusta asukasluvusta, jos perussopimuksessa ei ole toisin sovittu. Yhtymäkokouksessa jäsenkuntien äänivalta jakautuu asukaslukujen suhteessa kuitenkin siten, että yhden kunnan ääniosuus voi olla enintään 50 %. Päätökset yhtymäkokouksessa tehdään yksinkertaisella äänen enemmistöllä kokouksessa edustetuista äänistä, ellei kuntalaista muuta johdu.

Kun hallituksen tehtävät siirretään määrättäväksi hallintosäännössä perussopimuksen sijaan, perussopimuksessa tulisi kuitenkin säilyttää voimassa olevan perussopimuksen kirjaus: "hallituksen on ennen päätöstä kuultava kuntaa liikenteen määrästä ja laadusta, linjaston suunnittelusta, hinnoittelusta tai muussa vastaavassa tapauksessa."

Luvussa 6 esitetyillä muutoksilla perussopimusehdotuksessa esitetään uutta määritelmää kustannusten jaossa käytettävän kysyntätiedon (nousut ja matkustajakilometrit liikennemuodoittain ja kunnittain) perustaksi. Uuden määritelmän mukaisesti kerättyjen tietojen luotettavuus tulee varmistaa jäsenkuntien yhteisesti hyväksymällä tavalla. Koottaessa kysyntätietoja uuden määritelmän mukaisesti tiedon tulee olla laadultaan niin hyvää ja luotettavaa, ettei tiedonkeruumenetelmistä aiheudu kustannustenjakoon vääristymää. HSL:n tulee varmistaa tiedot luotettaviksi ristikkäinen eri lähteistä saatavilla tiedoin tai tarvittaessa lisätutkimuksin. Tavoitteena tulee olla myös kuntalaisuustiedon sisällyttäminen mahdollisimman moneen käytössä olevaan lipputyyppiin tiedon luotettavuuden parantamiseksi. Kysyntätiedot ja niiden laskentatapa tulisi myös avata kuntien edustajille mahdollisimman selkeästi ja ymmärrettävästi.